

Dictamen en relació amb la consulta formulada per un ens de l'àmbit de la salut sobre una sol·licitud presentada pels Mossos d'esquadra demanant l'informe mèdic d'un pacient víctima d'un intent d'homicidi.

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades una consulta d'un ens de l'àmbit de la salut sobre una sol·licitud presentada pels Mossos d'esquadra demanant l'informe mèdic d'un pacient víctima d'un intent d'homicidi.

En la consulta s'exposa que els mossos d'esquadra els van fer arribar un ofici en el qual, sense aportar número de diligències judicials (només policials), els demanaven l'últim informe mèdic d'un determinat pacient d'un hospital de l'ens, així com saber si el pacient estava ingressat.

L'ens considera que la petició dels mossos no era suficientment concreta perquè la referència a l'"últim informe mèdic" és molt genèrica, *no es concretava la data de l'incident ni es manifestava clarament que era la víctima, tot i que es podia deduir*".

Segons indica, es donava la circumstància que el pacient era estranger, acabava de sortir de la UCI i necessitava d'un intèrpret per comunicar-se, de tal manera que demanar-li el seu consentiment per a facilitar aquestes dades resultava complicat.

En aquest context la representant de l'ens sol·licita a Autoritat:

"Sol·licitem dictamen per saber si en casos com aquest (delictes de sang, terrorisme, etc.) es podria facilitar les mínimes dades sanitàries així com el número d'habitació del pacient i sempre amb el compromís exprés de comunicar l'assumpte a Fiscalia o al jutjat com més aviat millor."

Analitzada la consulta que no s'acompanya d'altra documentació, d'acord amb l'informe de l'Assessoria Jurídica emeto el dictamen següent:

I

(...)

II

L'ens formula una consulta sobre si en casos de delictes de sang, terrorisme, etc. es podria facilitar als Mossos d'Esquadra les mínimes dades sanitàries així com el número d'habitació del pacient sense el seu consentiment i sense aportar requeriment judicial però amb el compromís exprés de comunicar l'assumpte a Fiscalia o al jutjat com més aviat millor.

Cal partir de la base que, segons l'article 4.1) del Reglament (UE) 2016/679, de 27 d'abril, general de protecció de dades (RGPD), són dades de caràcter personal *“toda información sobre una persona física identificada o identificable («el interesado»); se considerará persona física identificable toda persona cuya identidad pueda determinarse, directa o indirectamente, en particular mediante un identificador, como por ejemplo un nombre, un número de identificación, datos de localización, un identificador en línea o uno o varios elementos propios de la identidad física, fisiológica, genética, psíquica, económica, cultural o social de dicha persona;”*.

D'acord amb l'article 4.15) de RGPD dades relatives a la salut són *“datos personales relativos a la salud física o mental de una persona física, incluida la prestación de servicios de atención sanitaria, que revelen información sobre su estado de salud;”*

La informació a què fa referència la consulta, es a dir les dades sanitàries del pacient, així com el número d'habitació que ocupa, com ha posat de manifest aquesta Autoritat amb anterioritat en el Dictamen CNS 37/2018 que es pot consultar en el següent enllaç www.apdcat.cat, són dades personals de salut i, per tant, categories especials de dades.

El tractament de dades que du a terme un centre sanitari, ja sigui en aquest cas les dades dels pacients, com en general qualsevol altre tractament de dades personals, incloses les cessions que se'n pugui fer a un tercer, es troba sotmès als principis i garanties de Reglament (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, General de Protecció de Dades (en endavant, RGPD).

L'article 5.1.a) de l'RGPD estableix que tot tractament de dades personals ha de ser lícit, lleial i transparent en relació amb l'interessat (principi de licitud, lleialtat i transparència).

Per tal que un tractament sigui lícit cal comptar amb, al menys, una base jurídica de les previstes a l'article 6.1 de l'RGPD que legítimi aquest tractament, ja sigui el consentiment de la persona afectada, ja sigui alguna de les altres circumstàncies que preveu el mateix precepte.

A més, quan el tractament tingui per objecte, com en el cas que ens ocupa, categories especials de dades cal tenir en compte que l'article 9 de l'RGPD estableix una prohibició general del tractament de dades personals de diverses categories, entre d'altres, de les dades relatives a la salut, dades genètiques, o dades relatives a la vida sexual o l'orientació sexual d'una persona física (apartat 1). L'apartat 2 del mateix article disposa que aquesta prohibició general no serà d'aplicació quan concorri una de les circumstàncies següents:

“a) el interesado dio su consentimiento explícito para el tratamiento de dichos datos personales con uno o más de los fines especificados, excepto cuando el Derecho de la Unión o de los Estados miembros establezca que la prohibición mencionada en el apartado 1 no puede ser levantada por el interesado;

c) el tratamiento es necesario para el cumplimiento de una obligación legal aplicable al responsable del tratamiento;
(...)

g) el tratamiento es necesario por razones de un interés público esencial, sobre la base del Derecho de la Unión o de los Estados miembros, que debe ser proporcional al objetivo

perseguido, respetar en lo esencial el derecho a la protección de datos y establecer medidas adecuadas y específicas para proteger los intereses y derechos fundamentales del interesado;

h) el tratamiento es necesario para fines de medicina preventiva o laboral, evaluación de la capacidad laboral del trabajador, diagnóstico médico, prestación de asistencia o tratamiento de tipo sanitario o social, o gestión de los sistemas y servicios de asistencia sanitaria y social, sobre la base del Derecho de la Unión o de los Estados miembros o en virtud de un contrato con un profesional sanitario y sin perjuicio de las condiciones y garantías contempladas en el apartado 3;

(...).”

Pel que fa al tractament de categories especials de dades l'article 9.2 de Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia de drets digitals (LOPDGDD) estableix el següent:

“Els tractaments de dades que preveuen les lletres g), h) i i) de l'article 9.2 del Reglament (UE) 2016/679 fonamentats en el dret espanyol han d'estar emparats en una norma amb rang de llei, que pot establir requisits addicionals relatius a la seva seguretat i confidencialitat.

En particular, aquesta norma pot emparar el tractament de dades en l'àmbit de la salut quan així ho exigeixi la gestió dels sistemes i els serveis d'assistència sanitària i social, pública i privada, o l'execució d'un contracte d'assegurança del qual l'afectat sigui part.”

Així mateix, la disposició addicional dissetena de la LOPDGDD indica específicament les habilitacions legals existents per al tractament de dades de salut respecte de la legislació sanitària i asseguradora, entre les quals la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica.

En el cas plantejat en la consulta sobre la possibilitat que la informació que consta a la HC del pacient pugui ser cedida als Mossos d'Esquadra sense el consentiment de l'interessat per a una finalitat diferent de la que es van recollir, com podrien ser finalitats relacionades amb les funcions que el marc normatiu atribueix a les FFCCS, caldrà tenir en compte aquest marc normatiu per analitzar si la comunicació (art. 4.2 RGPD) es pot considerar habilitada.

III

La Llei 41/2002, bàsica, d'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica, així com la Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica, regulen el contingut els usos i la conservació de la història clínica del pacient (HC).

En concret l'article 16 de la Llei 41/2002, quan regula els usos de la informació continguda en la història clínica estableix els possibles accessos a la informació per a altres finalitats diferents de les assistencials. Així l'apartat tercer d'aquest article 16 estableix:

Pel que fa als usos i possibles accessos a la HC l'article 16 de la Llei 41/2002, regula els possibles accessos a la informació continguda en la HC per a altres finalitats diferents de les assistencials. Així l'apartat tercer d'aquest article 16 estableix:

*“El acceso a la historia clínica con **fines judiciales**, epidemiológicos, de salud pública, de investigación o de docencia, se rige por lo dispuesto en la Ley Orgánica 15/1999, de 13 de diciembre, de Protección de Datos de Carácter Personal, y en la Ley 14/1986, de 25 de abril, General de Sanidad, y demás normas de aplicación en cada caso. El acceso a la historia clínica con estos fines obliga a preservar los datos de identificación personal del paciente, separados de los de carácter clínico-asistencial, de manera que, como regla general, quede asegurado el anonimato, salvo que el propio paciente haya dado su consentimiento para no separarlos.*

*Se exceptúan los supuestos de **investigación de la autoridad judicial** en los que se considere imprescindible la unificación de los datos identificativos con los clínico-asistenciales, en los cuales **se estará a lo que dispongan los jueces y tribunales** en el proceso correspondiente. El acceso a los datos y documentos de la historia clínica queda limitado estrictamente a los fines específicos de cada caso.”*

Per tant, l'article 16.3 de la Llei 41/2002, limita l'accés a dades de la HC sense anonimitzar a “finalitats judicials”, vinculant aquestes finalitats i, en definitiva, la cessió de les dades, als “supòsits d'investigació de l'autoritat judicial”.

Cal tenir en consideració que sens perjudici de les funcions que puguin correspondre a d'altres FFCCS d'àmbit estatal, els cossos policials que actuen en l'àmbit de Catalunya (mossos d'esquadra i policies locals), tenen atribuït l'exercici de funcions de policia judicial i d'investigació criminal.

Així, l'article 164.5 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (EAC) disposa que la policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra té com a àmbit d'actuació el conjunt del territori de Catalunya i exerceix totes les funcions pròpies d'un cos de policia, en els àmbits de la seguretat ciutadana i l'ordre públic, de la policia administrativa, i de la policia judicial i la investigació criminal, incloent-hi les diverses formes de crim organitzat i terrorisme, en els termes que estableixin les lleis.

La Llei 4/2003, de 7 d'abril, d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya (LSPC), disposa que són funcions pròpies de la policia de la Generalitat-mossos d'esquadra la protecció de les autoritats de la Generalitat i la vigilància i la custòdia dels edificis, instal·lacions i dependències propis, les de policia de seguretat ciutadana i l'ordre públic, les de policia administrativa i les que li corresponen com a policia judicial (article 28.2 LSPC). Segons l'article 28.3 de la mateixa LSPC, també les policies locals exerceixen, entre d'altres, funcions de policia judicial, especialment amb relació al trànsit (article 28.3.f) LSPC).

L'article 11 de la Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les policies locals, enumera les funcions que corresponen a la policia local en llur àmbit d'actuació, entre d'altres, les de policia judicial, així com les relatives a actuacions relacionades amb diligències de prevenció i actuacions destinades a evitar la comissió d'actes delictuosos. L'article 12 de la mateixa llei disposa que la policia local pot fer funcions de policia judicial, en els termes concretats en el citat article.

Pel que fa a la Policia Judicial, l'article 126 de la Constitució espanyola disposa que aquesta depèn dels Jutges, dels Tribunals i del Ministeri Fiscal en les seves funcions d'indagació del delicte i de descobriment i assegurament del delinqüent, en els termes que la llei estableixi.

L'article 547 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial (LOPJ), disposa que:

“La función de la Policía Judicial comprende el auxilio a los juzgados y tribunales y al Ministerio Fiscal en la averiguación de los delitos y en el descubrimiento y aseguramiento de los delincuentes. Esta función competirá, cuando fueren requeridos para prestarla, a todos los miembros de las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad, tanto si dependen del Gobierno central como de las Comunidades Autónomas o de los entes locales, dentro del ámbito de sus respectivas competencias.”

L'article 549.1 de la LOPJ concreta, en els següents termes, les funcions de les unitats de Policia Judicial:

- “a) La averiguación acerca de los responsables y circunstancias de los hechos delictivos y la detención de los primeros, dando cuenta seguidamente a la autoridad judicial y fiscal, conforme a lo dispuesto en las leyes.*
- b) El auxilio a la autoridad judicial y fiscal en cuantas actuaciones deba realizar fuera de su sede y requieran la presencia policial.*
- c) La realización material de las actuaciones que exijan el ejercicio de la coerción y ordenare la autoridad judicial o fiscal.*
- d) La garantía del cumplimiento de las órdenes y resoluciones de la autoridad judicial o fiscal.*
- e) Cualesquiera otras de la misma naturaleza en que sea necesaria su cooperación o auxilio y lo ordenare la autoridad judicial o fiscal.”*

L'article 282 de la Llei d'Enjudiciament Criminal (LECRIM) disposa que:

“La Policía judicial tiene por objeto, y será obligación de todos los que la componen, averiguar los delitos públicos que se cometieren en su territorio o demarcación; practicar, según sus atribuciones, las diligencias necesarias para comprobarlos y descubrir a los delincuentes, y recoger todos los efectos, instrumentos o pruebas del delito de cuya desaparición hubiere peligro, poniéndolos a disposición de la Autoridad judicial.”

Finalment, segons el Reial decret 769/1987, de 19 de juny, de regulació de la policia judicial (RDPJ), les funcions generals de policia judicial corresponen a tots els membres de les FFCCS, en la mesura que han de prestar la col·laboració requerida per l'autoritat judicial o el Ministeri Fiscal en actuacions encaminades a esbrinar delictes o descobrir o assegurar delinqüents, amb subjecció estricta a l'àmbit de les seves competències respectives (article 1). S'afegeix que els membres de les FFCCS desenvolupen la funció de policia judicial a requeriment de l'autoritat judicial, del Ministeri Fiscal o dels seus superiors policials, o per iniciativa pròpia a través d'aquests últims, en els termes que preveuen els articles següents del RDPJ (article 2 del RDPJ).

L'article 4 del RDPJ disposa que tots els components de les FFCCS, sigui quina en sigui la naturalesa i dependència, han de practicar per iniciativa pròpia i segons les atribucions

respectives, les primeres diligències de prevenció i assegurament així que tinguin notícia de la perpetració del fet presumptament delictiu, i han d'ocupar i custodiar els objectes que provenguin del delictu o estiguin relacionats amb la seva execució, i s'afegeix que n'han de donar compte a l'autoritat judicial o fiscal, directament o a través de les unitats orgàniques de la policia judicial.

En aquest marc normatiu i ateses les competències atribuïdes a les FFCCS com a policia judicial, com ja ha fet avinent aquesta Autoritat amb anterioritat en els Dictàmens CNS 42/2014, CNS 47/2018 i CNS 15/ 2021, que es poden consultar al web www.apdcat.cat , es pot considerar que l'article 16.3 de la Llei 41/2002 suposa una habilitació legal suficient per a comunicar dades de la HC a les FFCCS quan aquestes, en exercici de les funcions de policia judicial, acompanyen la seva sol·licitud d'un requeriment de l'autoritat judicial o del Ministeri Fiscal.

Però a més, com també es fa constar en els esmentats dictàmens, la policia judicial pot practicar diligències relacionades amb fets presumptament delictius, sense que es disposi, en un primer moment, d'un requeriment judicial. En aquest sentit, la normativa citada inclou entre les actuacions de les FFCCS en qualitat de policia judicial, aquelles que es duen a terme a requeriment dels superiors policials, o fins i tot per iniciativa pròpia dels agents de les FFCCS, a través d'aquests superiors, i no només les que porten causa d'un previ requeriment judicial. En qualsevol cas, la normativa exigeix que es comuniqui seguidament a l'autoritat judicial i fiscal (article 282 LECRIM, i article 549.1.a) LOPJ, citats).

Això no implica que el responsable del tractament, en aquest cas el centre sanitari, hagi de comunicar a les FFCCS qualsevol informació que se li sol·liciti relacionada amb uns fets delictius, sinó que cal determinar quina és la informació que el cos policial està habilitat per a exigir.

En aquest àmbit, per determinar quins tractaments poden dur a terme els cossos policials amb fins de seguretat pública o per a la investigació de delictes, cal tenir en compte la Directiva (UE) 2016/680 del Parlament i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals per part de les autoritats competents per a finalitats de prevenció, recerca, detecció o enjudiciament d'infraccions penals o d'execució de sancions penals, i a la lliure circulació d'aquestes dades i per la qual es deroga la Decisió marc 2008/977/JAI del Consell.

Atesa la manca de transposició de la Directiva 2016/680 per part d'Espanya (els estats membres de la Unió Europea havien de transposar aquesta directiva abans del 6 de maig de 2018), en el cas que ens ocupa cal tenir en compte les previsions de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD), que romanen temporalment vigents d'acord amb la disposició transitòria quarta de l'LOPDGDD.

Per tant, per determinar quina és la informació que el cos policial està habilitat per recollir per a l'exercici de les seves funcions, caldrà tenir en compte l'article 22 de l'LOPD, que habilita la cessió de dades per al compliment de "*finalitats policials*".

Així, l'article 22.2 de l'LOPD, disposa el següent:

*"2. La recogida y tratamiento para **finas policiales** de datos de carácter personal por las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad **sin consentimiento de las personas afectadas** están limitados a aquellos supuestos y categorías de datos que resulten necesarios para la*

prevención de un peligro real para la seguridad pública o para la represión de infracciones penales, debiendo ser almacenados en ficheros específicos establecidos al efecto, que deberán clasificarse por categorías en función de su grado de fiabilidad.

Com ha fet avinent aquesta Autoritat en ocasions anteriors, (entre d'altres en el Dictamen CNS 50/2020) l'article 22.2 de l'LOPD podria habilitar la cessió de determinades dades que no siguin dades de categories especialment protegides (art. 7.2 i 3 LOPD) a les FFCCS per a la prevenció d'un perill real per a la seguretat pública o per a la repressió d'infraccions penals, sense necessitat de vincular aquesta cessió a una investigació concreta i sense necessitat de vincular-la necessàriament al desenvolupament de funcions de policia judicial per part de les FFCCS (art. 126 Constitució; arts. 574 i 149.1 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial (LOPJ), art. 282 de la Llei d'enjudiciament criminal (LECRIM), i arts. 2 i 4 del Reial decret 769/1987, de 19 de juny, de regulació de la policia judicial).

En qualsevol cas, per tal que aquesta cessió resulti habilitada, caldrà que es doni compliment als requisits previstos en el dit article 22.2 de l'LOPD, és a dir, que la sol·licitud de dades es limiti a les necessàries per a la prevenció d'un perill real per a la seguretat pública o per a la repressió d'infraccions penals.

Per la seva banda, i als efectes que ens interessin en aquest dictamen, l'apartat 3 de l'article 22 LOPD estableix el següent:

*"3. La recogida y tratamiento por las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad de los datos, a que hacen referencia los apartados 2 y 3 del artículo 7, podrán realizarse **exclusivamente** en los supuestos en que sea **absolutamente necesario para los fines de una investigación concreta**, sin perjuicio del control de legalidad de la actuación administrativa o de la obligación de resolver las pretensiones formuladas en su caso por los interesados que corresponden a los órganos jurisdiccionales.*

És a dir, l'article 22.3 de l'LOPD estableix un requisit específic per a la cessió de dades de salut a les FFCCS, en concret, que aquesta cessió es fonamenti i es justifiqui en les finalitats d'una investigació concreta.

En el cas que ens ocupa, les dades sanitàries de la persona atesa en el centre sanitari entre les quals es podria considerar inclòs el número d'habitació que ocupa són, com ja s'ha exposat, categories especials de dades. En conseqüència, en atenció a la previsió específica de l'article 22.3 de l'LOPD, es pot concloure que els centres sanitaris podrien cedir aquestes dades, sense consentiment del titular, a requeriment de la policia Mossos d'Esquadra, únicament quan aquesta actua com a policia judicial i en el marc d'una investigació concreta.

Respecte de la possibilitat a què fa referència la consulta de condicionar el lliurament al compromís exprés de comunicar l'assumpte a Fiscalia o al jutjat com més aviat millor, cal tenir en consideració que la normativa analitzada atribueix a la policia judicial funcions relatives a "*La averiguación acerca de los responsables y circunstancias de los hechos delictivos y la detención de los primeros*" i ja preveu la necessitat de donar compte d'aquestes actuacions a l'autoritat judicial, "*dando cuenta seguidamente a la autoridad judicial y fiscal, conforme a lo dispuesto en las leyes*" (article 549.1.a) LOPJ).

IV

En el cas que, com apunta la consulta, la sol·licitud dels Mossos d'Esquadra no sigui prou clara pel que fa al compliment dels requisits establerts a l'article 22.3 LOPD, el centre sanitari podria sol·licitar un aclariment en aquest sentit.

Cal tenir en compte que el centre sanitari, com a responsable del tractament, està obligat a vetllar per l'adequat tractament de la informació que gestiona. Així, l'article 5.2 RGPD estableix que *“El responsable del tratamiento será responsable del cumplimiento de lo dispuesto en el apartado 1 y capaz de demostrarlo («responsabilidad proactiva»).*”

Això comportarà, en el cas que ens ocupa, que el centre sanitari o l'hospital que està atenent a la persona de la qual es sol·liciten les dades, abans de fer la comunicació, ha de poder verificar tant la identificació de la persona o persones que fan el requeriment com el compliment dels requisits a què està sotmesa la comunicació, d'acord amb l'article 22.3 LOPD.

A aquests efectes cal tenir en compte d'entrada que, pel que fa als agents del cos de mossos d'esquadra, la Llei 10/1994, d'11 de juliol, de la policia de la Generalitat Mossos d'Esquadra, preveu que aquests han d'acreditar sempre llur identitat professional (art. 9.1). Identificació que podrà fer-se a través del número TIP.

A més, segons disposa l'article 5.2 de l'LOFFCCS en relació amb els principis bàsics d'actuació dels membres de FFCCS:

“1 Son principios básicos de actuación de los miembros de las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad los siguientes: (...).

2. Relaciones con la comunidad. Singularmente:

(...).

b) (...). En todas sus intervenciones, proporcionarán información cumplida, y tan amplia como sea posible, sobre las causas y finalidad de las mismas.”

Això fa exigible, d'entrada, una mínima justificació per part del cos policial respecte la necessitat d'accedir a determinades dades personals, en aquest cas per a la investigació concreta d'un delictes, d'acord amb l'article 22 LOPD.

Conclusions

La policia Mossos d'Esquadra pot obtenir dades de salut d'una persona, inclòs el número de l'habitació en la que està ingressada, sense el seu consentiment únicament quan actuïn exercint funcions de policia judicial en el marc d'una investigació concreta.

En el cas que la sol·licitud dels Mossos d'Esquadra no sigui prou clara als efectes de determinar el compliment dels requisits establerts a l'article 22.3 LOPD, el centre sanitari pot sol·licitar un aclariment.

Barcelona, 26 de març de 2021